

Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής: Κεφάλαια Περί Αγάπης

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Ο ΑΓΙΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ είναι ένας από τούς μεγαλύτερους Πατέρες τῆς Εκκλησίας. Ἐζησε καί μαρτύρησε τόν ζ΄ αἰ. (580-662), ἀφοῦ ἀντιτάχθηκε σθεναρά στήν αἵρεση τοῦ μονοθελητισμοῦ. Τό ἐκτεταμένο καί πολυσχιδές ἔργο του διαβάστηκε πολύ, ἀφομοιώθηκε δημιουργικά ἀπό μεταγενέστερους συγγραφεῖς καί ἄσκησε τεράστια ἐπίδραση στή διαμόρφωση τῆς θεολογικῆς σκέψης. Στίς τέσσερις ἑκατοντάδες «Κεφαλαίων περί ἀγάπης» ἀποφαίνεται ὅτι χωρίς ἀγάπη ἡ σωτηρία εἶναι προβληματική.

1. Ἡ ἀγάπη εἶναι μιᾷ ἀγαθῇ διάθεση τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία τήν κάνει νά μὴν προτιμᾷ κανένα ἀπό τά ὄντα περισσότερο ἀπό τή γνώση τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὅμως ἀδύνατο νά φτάσει ν' ἀποκτήσει σταθερά αὐτή τήν ἀγάπη ὅποιος ἔχει κάποια ἐμπαθή κλίση σέ κάτι ἀπό τά γήινα.
2. Τήν ἀγάπη τή γεννᾷ ἡ ἀπάθεια· τήν ἀπάθεια τή γεννᾷ ἡ ἐλπίδα στόν Θεό τήν ἐλπίδα, ἡ ὑπομονή καί ἡ μακροθυμία. Αὐτές τίς γεννᾷ ἡ καθολική ἐγκράτεια· τήν ἐγκράτεια, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. τό φόβο τοῦ Θεοῦ τόν γεννᾷ ἡ πίστη.
3. Ἐκεῖνος πού πιστεύει στόν Κύριο, φοβᾶται τήν κόλαση. Κι ἐκεῖνος πού φοβᾶται τήν κόλαση, ἐγκρατεύεται ἀπό τά πάθη. Ἐκεῖνος πού ἐγκρατεύεται ἀπό τά πάθη,

υπομένει όσα τόν θλίβουν. Έκεϊνος πού υπομένει όσα τόν θλίβουν, θά αποκτήσει τήν έλπίδα στόν Θεό. Ή έλπίδα στόν Θεό απομακρύνει τό νοϋ από κάθε έμπαθή κλίση πρός τά γήινα. Καί όταν χωριστεί από αύτή ό νοϋς, θά αποκτήσει τήν άγάπη πρός τόν Θεό.

4. Έκεϊνος πού άγαπά τόν Θεό, πάνω από όλα τά κτίσματα Του προτιμά τή γνώση Του κι άδιάλειπτα μέ πόθο τήν προσμένει.

5. Άν όλα τά όντα έγιναν από τόν Θεό καί γιά τόν Θεό, καί ό Θεός είναι καλύτερος από τά δημιουργήματά Του, έκεϊνος πού έγκαταλείπει τόν Θεό καί στρέφεται στά χειρότερα, φανερώνεται ότι προτιμά περισσότερο τά δημιουργήματα από τόν Θεό.

6. Έκεϊνος πού έχει προσηλωμένο τό νοϋ του στήν άγάπη τοϋ Θεοϋ, καταφρονεί όλα τά όρατά, καί τό σϋμα του άκόμη, σάν νά είναι ξένο.

7. Άφοϋ ή ψυχή είναι άνώτερη από τό σϋμα καί άσυγκρίτως άνώτερος από τόν κόσμο ό Δημιουργός Θεός, έκεϊνος πού προτιμά τό σϋμα από τήν ψυχή καί τόν κόσμο από τόν Θεό πού τόν δημιούργησε, αύτός δέν διαφέρει διόλου από αύτούς πού λατρεύουν τά είδωλα.

8. Έκεϊνος πού χώρισε τό νοϋ του από τήν άγάπη τοϋ Θεοϋ καί τή θεωρία, καί τόν έχει δεμένο σέ κάποιο από τά αισθητά, αύτός είναι πού προτιμά τό σϋμα από τήν ψυχή καί τά κτίσματα από τόν Θεό πού τά δημιούργησε.

9. Άν ή ζωή τοϋ νοϋ είναι ό φωτισμός πού δίνει ή πνευματική γνώση, κι αύτόν τόν γεννά ή άγάπη πρός τόν Θεό, όρθά έχει λεχθει πώς δέν είναι τίποτε πιό μεγάλο από τή θεία άγάπη.

10. Όταν μέ τόν έρωτα τής άγάπης ό νοϋς μεταβαίνει πρός τόν Θεό, τότε δέν έχει διόλου αίσθηση γιά κανένα από τά κτίσματα. Καθώς καταφωτίζεται από τό θεϊο καί άπειρο φϋς, γίνεται άναίσθητος γιά όλα τά κτίσματα, όπως τά μάτια δέν βλέπουν τά άστρα όταν ανατέλλει ό ήλιος.

11. Όλες οί άρετές βοηθοϋν τό νοϋ γιά νά αποκτήσει τόν θεϊο έρωτα, περισσότερο όμως από όλες ή καθαρή προσευχή. Γιατί μέ αύτήν ό νοϋς παίρνει φτερά καί πετά πρός τόν Θεό καί βγαίνει έξω από τά όντα.

12. Όταν ό νοϋς άρπαχθει μέσω τής άγάπης από τή θεία γνώση, καί άφοϋ βρεθει έξω από τά όντα, αίσθάνεται τήν άπειρία τοϋ Θεοϋ· τότε, όπως συνέβη στόν Ήσαία, από τήν έκπληξη έρχεται σέ συναίσθηση τής μηδαμινότητάς του καί λέει μέ κατάνυξη τά λόγια τοϋ προφήτη: «Ώ έγώ, ό άθλιος, τί συντριβή νιώθω! Έγώ, ένας άνθρωπος πού έχω χείλη άκάθαρτα, καί άνάμεσα σέ λαό πού έχει χείλη άκάθαρτα

κατοικῶ, εἶδα μέ τά μάτια μου τόν Βασιλέα, τόν Κύριο Σαβαώθ».

13. Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, δέν μπορεῖ νά μήν ἀγαπήσει καί κάθε ἄνθρωπο σάν τόν ἑαυτό του, ἄν καί τόν δυσαρεστοῦν τά πάθη ἐκείνων πού δέν ἔχουν ἀκόμη καθαριστεῖ. Γι' αὐτό χαίρεται μέ ἀμέτρητη καί ἀνέκφραστη χαρά γιά τή διόρθωσή τους.

14. Ἀκάθαρτη εἶναι ἡ ψυχή πού εἶναι γεμάτη ἀπό κακούς λογισμούς, ἀπό ἐπιθυμία καί μίσος.

15. Ἐκεῖνος πού βλέπει καί ἵχνος μόνο μίσους μέσα στήν καρδιά του, πρὸς ὁποιοδήποτε ἄνθρωπο γιά ὁποιοδήποτε φταίξιμό του, εἶναι ἐντελῶς ξένος ἀπό τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό. Γιατί ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό δέν ἀνέχεται διόλου τό μίσος κατά τοῦ ἀνθρώπου.

16. «Ὅποιος μέ ἀγαπᾷ -λέει ὁ Κύριος- θά τηρήσει τίς ἐντολές μου. Καί ἡ δική μου ἐντολή εἶναι νά ἀγαπᾷτε ὁ ἕνας τόν ἄλλο». Ἄρα λοιπόν ἐκεῖνος πού δέν ἀγαπᾷ τόν πλησίον του, δέν τηρεῖ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖνος πού δέν τηρεῖ τήν ἐντολή, οὔτε τόν Κύριο μπορεῖ νά ἀγαπήσει.

17. Μακάριος ὁ ἄνθρωπος πού μπορεῖ νά ἀγαπήσει τόν κάθε ἄνθρωπο στόν ἴδιο βαθμό.

18. Μακάριος ὁ ἄνθρωπος πού δέν προσηλώνεται σέ κανένα πράγμα φθαρτό ἢ πρόσκαιρο.

19. Μακάριος ὁ νοῦς πού προσπέρασε ὅλα τά ὄντα καί ἀπολαμβάνει συνεχῶς τή θεία ωραιότητα.

20. Ἐκεῖνος πού φροντίζει τή σάρκα, πῶς νά ικανοποιεῖ τίς ἐπιθυμίες της, καί γιά πρόσκαιρα πράγματα ἔχει μνησικακία πρὸς τόν πλησίον του, αὐτός λατρεύει τήν κτίση ἀντί τοῦ Δημιουργοῦ.

21. Ἐκεῖνος πού διατηρεῖ τό σῶμα του γερό καί μακριά ἀπό ἡδονές, τό ἔχει σύνδουλό του γιά νά ὑπηρετεῖ τά πνευματικά.

22. Ὅποιος ἀποφεύγει ὅλες τίς κοσμικές ἐπιθυμίες, κάνει τόν ἑαυτό του ἀνώτερο ἀπό κάθε κοσμική ὑλικότητα.

23. Ὅποιος ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἀγαπᾷ δίχως ἄλλο τόν πλησίον του. Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά φυλάει χρήματα· τά διαχειρίζεται κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τά μοιράζει σ' ἐκείνους πού ἔχουν ἀνάγκη.

24. Όποιος κάνει έλεημοσύνη μιμούμενος τόν Θεό, δέν κάνει διάκριση καλοῦ καί κακοῦ, δικαίου καί ἀδίκου στά ἀπαραίτητα τῆς ζωῆς, ἀλλά μοιράζει ἴδια σέ ὅλους κατά τίς ἀνάγκες τους, ἄν καί προτιμᾷ γιά τήν ἀγαθή του προαίρεση τόν ἐνάρετο ἀπό τόν κακό.

25. Ὁ Θεός, ἐκ φύσεως ἀγαθός καί ἀπαθής, ὅλους τούς ἀγαπᾷ ἐξίσου ὡς δημιουργήματά Του, ἀλλά τόν ἐνάρετο τόν δοξάζει ἐπειδή ἀποκτᾷ καί τή γνώση, ἐνῶ τόν κακό ἄνθρωπο, τόν ἐλεεῖ λόγω τῆς ἀγαθότητάς Του, καί παιδεύοντάς τον σ' αὐτόν τόν κόσμο, τόν φέρνει σέ μετάνοια καί διόρθωση. Ἔτσι καί ὁ καλοπροαίρετος καί ἀπαθής ἄνθρωπος, ὅλους τούς ἀνθρώπους τούς ἀγαπᾷ ἐξίσου. Τόν ἐνάρετο καί γιά τήν ἀνθρώπινη φύση του, καί γιά τήν καλή του προαίρεση· τόν κακό τόν ἐλεεῖ καί σάν συνάνθρωπό του, καί ἀπό συμπάθεια, ἐπειδή ὡς ἀνόητος βαδίζει στό σκοτάδι.

26. Ἡ διάθεση τῆς ἀγάπης δέν διαπιστώνεται μόνο μέ τήν παροχή χρημάτων, ἀλλά πολύ περισσότερο μέ τή μετάδοση λόγου καί μέ τή σωματική διακονία.

27. Ἐκεῖνος πού ἀπαρνήθηκε εἰλικρινά τά κοσμικά καί ὑπηρετεῖ μέ ἀγάπη ἀπροσποίητη τόν πλησίον του, ἐλευθερώνεται γρήγορα ἀπό κάθε πάθος καί μετέχει στή θεία ἀγάπη καί γνώση.

28. Ἐκεῖνος πού ἔκανε κτῆμα του τή θεία ἀγάπη, δέν κουράζεται νά ἀκολουθεῖ συνέχεια τόν Κύριό του, ὅπως λέει ὁ θεῖος Ἱερεμίας, ἀλλά ὑπομένει μέ γενναιότητα κάθε κόπο, κακολογία καί ὕβρη, χωρίς νά σκέφτεται τό κακό πού τοῦ ἔκανε ὅποιοσδήποτε.

29. Ὄταν σέ προσβάλει κανένας ἢ σέ ἐξευτελίσει σέ κάτι, τότε φυλάξου ἀπό τούς λογισμούς τῆς ὀργῆς, μήπως μέ τή λύπη σέ χωρίσουν ἀπό τήν ἀγάπη καί σέ μεταφέρουν στή χώρα τοῦ μίσους.

30. Ὄταν αἰσθανθεῖς πόνο ἐπειδή κάποιος σέ προσέβαλε ἢ σέ ντρόπιασε, νά ξέρεις ὅτι ὠφελήθηκες πολύ· μέ τό ντρόπιασμα βγῆκε ἀπό μέσα σου ἡ κενοδοξία.

31. Ὅπως ἡ μνήμη τῆς φωτιᾶς δέν ζεσταίνει τό σῶμα, ἔτσι πίστη χωρίς ἀγάπη δέν φέρνει στήν ψυχή τόν φωτισμό τῆς γνώσεως.

32. Ὅπως τό φῶς τοῦ ἡλίου ἐλκύει τό ὑγιές μάτι, ἔτσι καί ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ τραβᾷ φυσικῶς τόν καθαρό νοῦ στόν ἑαυτό της μέ τήν ἀγάπη. 33. Νοῦς καθαρός εἶναι ὁ νοῦς πού ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν ἄγνοια καί καταφωτίζεται ἀπό τό θεῖο φῶς.

ΑΓΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν, μτφρ. Ἀ.
Γαλίτης, τόμ. Β΄ (3η ἔκδ., Θεσ/νίκη: Τό περιβόλι τῆς Παναγίας, 1991),